

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvi-huonekaasupäästöjen vähentämisestä ja biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvi-huonekaasupäästöjen vähentämisestä ja biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain 2 §:n muuttamisesta (HE 184/2017 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Ympäristövaliokunta (YmVM 2/2018 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvi-huonekaasupäästöjen vähentämisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on vähentää ajoneuvoissa, liikkuvissa työkoneissa, traktoreissa, sisävesialuksissa ja huviveneissä käytettävistä polttoaineista syntyviä energiayksikköä kohti laskeutuvia, elinkaarenaikaisia kasvi-huonekaasujen päästöjä.

2 §

Sovelletamisala

Tätä lakia sovelletaan polttoaineeseen, joka luovutetaan Suomessa kulutettavaksi valmisteve-rotuslain (182/2010) 8 §:n 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla moottorikäyttöisissä ajoneuvoissa, liikkuvissa työkoneissa, maa- ja metsätaloustraktoreissa sekä sisävesillä kulkevissa sisävesialuk-

Eduskunnan vastaus EV 1/2018 vp

sisä ja huviveneissä. Lakia sovelletaan myös jäljempänä säädetyin edellytyksin lentoliikenteen biopolttoaineeseen ja tieliikenteessä käytettävään sähköön.

Lakia ei kuitenkaan sovelleta polttoaineeseen, jonka on luovuttanut kulutettavaksi polttoaineen toimittaja, jonka kalenterivuoden aikana kulutukseen luovuttama nestemäisten polttoaineiden määrä on enintään miljoona litraa tai energiasisällöltään vastaava määrä kaasumaisia polttoaineita. Lakia ei myöskään sovelleta huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992) tarkoitetussa valtion varmuusvarastossa olevaan polttoaineeseen.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *polttoaineella* nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1472/1994) tarkoitettuja nestemäisiä polttoaineita sekä paineistettua maakaasua, nesteytettyä maakaasua, nestekaasua, biokaasua ja vetyä;

2) *biopolttoaineella* nestemäistä tai kaasumaista polttoainetta, joka tuotetaan biomassasta;

3) *biomassalla* maataloudesta tai metsätaloudesta, niihin liittyviltä tuotannonaloilta taikka kalastuksesta tai vesiviljelystä peräisin olevien biologista alkuperää olevien tuotteiden, jätteiden ja tähteiden sekä teollisuus- ja yhdyskuntajätteiden biohajoavaa osaa;

4) *polttoaineen toimittajalla* henkilöä, joka on valmisteverotuslain 12 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan mukaisesti verovelvollinen tai, jos valmisteveroa ei kanneta, muuta henkilöä, joka valmistaa tai tuo maahan polttoaineita luovutettavaksi kulutukseen taikka tosiasiallisesti määrää toiminnasta;

5) *elinkaarenaikaisilla kasvihuonekaasupäästöillä* kaikkia hiilidioksidin (CO₂), metaanin (CH₄) ja typpioksiduulin (N₂O) nettopäästöjä, jotka aiheutuvat polttoaineen tai sen raaka-aineen tuotannosta tai viljelystä maankäytön muutokset mukaan lukien, jalostuksesta, kuljetuksista ja jakelusta sekä poltosta riippumatta siitä, missä päästöt tapahtuvat;

6) *energiayksikköä kohti lasketulla kasvihuonekaasupäästöillä* polttoaineen hiilidioksidiekvivalenttina (CO_{2eq}) laskettujen kasvihuonekaasupäästöjen kokonaismassaa jaettuna polttoaineen kokonaisenergisisällöllä, joka ilmaistaan polttoaineen osalta sen alempana lämpöarvona.

4 §

Viranomaiset ja niiden tehtävät

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat ympäristöministeriölle.

Energiavirasto valvoo tämän lain noudattamista ja hoitaa muut sille tässä laissa säädetyt tehtävät.

Eduskunnan vastaus EV 1/2018 vp

5 §

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisvelvoite

Polttoaineen toimittajan on vähennettävä kulutukseen luovutettujen polttoaineiden keskimääräisiä, energiayksikköä kohti laskettuja elinkaarenaikaisia kasvihuonekaasupäästöjä mahdollisimman tasaisesti ja vähintään kuudella prosentilla 31 päivään joulukuuta 2020 mennessä verrattuna fossiilisten polttoaineiden vertailutasoon vuonna 2010. Vertailutasosta säädetään bensiinin ja dieselpolttoaineiden laadusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/70/EY mukaisista laskentamenetelmistä ja raportointivaatimuksista annetun neuvoston direktiivin (EU) 2015/652 II liitteessä.

6 §

Biopolttoaineiden kestävyysosoittaminen

Polttoaineen toimittajan on osoitettava kulutukseen luovutettavan biopolttoaineen kestävyyskriteerien täyttyminen biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain (393/2013) mukaisesti.

Jos biopolttoaine ei täytä kestävyyskriteereitä, sen elinkaarenaikaiset kasvihuonekaasupäästöt on laskettava vastaavan korvattavan fossiilisen polttoaineen oletusarvolla.

7 §

Polttoaineen toimittajien väliset sopimukset

Polttoaineen toimittaja voi sopia 5 §:ssä tarkoitetun vähentämisvelvoitteen toteuttamisesta toisen polttoaineen toimittajan kanssa. Sopimuksen on kohdistuttava samaan kalenterivuoteen, jolta 9 §:n mukainen ilmoitus tehdään. Polttoaineen toimittaja voi vastaavasti sopia vähentämisvelvoitteen täyttämistä tieliikenteen moottoriajoneuvoissa käytettävän sähkön toimittajan kanssa, jos kyseisiin ajoneuvoihin käytettäväksi toimitetun sähkön määrää voidaan mitata ja seurata tai muulla tavoin arvioida riittävän luotettavasti. Polttoaineen toimittaja voi vastaavasti sopia myös lentoliikenteen biopolttoaineiden toimittajan kanssa vähentämisvelvoitteen täyttämistä, jos kyseiset biopolttoaineet täyttävät 6 §:ssä tarkoitetut kestävyyskriteerit.

Jos sopimus riitautetaan tai vähentämisvelvoitetta ei muusta sopimussuhteeseen liittyvästä syystä ole täytetty, vastaa kukin polttoaineen toimittaja oman vähentämisvelvoitteensa täyttämistä ja tämän lain mukaisista seuraamuksista.

Sopimuksesta ja sopimussuhteen muutoksista on toimitettava tieto Energiavirastolle 9 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen yhteydessä.

8 §

Polttoaineiden ja sähkön elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen laskenta

Polttoaineen toimittajan on laskettava biopolttoaineiden elinkaarenaikaiset kasvihuonekaasupäästöt energiayksikköä kohti käyttäen menetelmää, josta säädetään direktiivin 98/70/EY muuttamisesta bensiinin, dieselin ja kaasuöljyn laatuvaatimusten osalta sekä kasvihuonekaasupäästö-

Eduskunnan vastaus EV 1/2018 vp

jen seurantaan ja vähentämiseen tarkoitetun mekanismin käyttöönottamisen osalta, neuvoston direktiivin 1999/32/EY muuttamisesta sisävesialusten käyttämien polttoaineiden laatuvaatimusten osalta ja direktiivin 93/12/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/30/EY.

Polttoaineen toimittajan on laskettava fossiilisten polttoaineiden elinkaarenaikaiset kasvihuonekaasupäästöt energiayksikköä kohti bensiinin ja dieselpolttoaineiden laadusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/70/EY mukaisista laskentamenetelmistä ja raportointivaatimuksista annetun neuvoston direktiivin (EU) 2015/652 mukaisesti. Edellä 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun sähköön toimittajan on laskettava tieliikenteen moottorikäyttöisissä ajoneuvoissa käytettävän sähköön elinkaarenaikaiset kasvihuonekaasupäästöt tässä momentissa mainitun direktiivin I liitteen mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä polttoaineiden ja sähköön elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen laskennasta.

9 §

Ilmoittamisvelvollisuus

Polttoaineen toimittajan on maaliskuun loppuun mennessä ilmoitettava Energiavirastolle polttoainekohtaiset edellisen kalenterivuoden aikana kulutukseen luovutettujen polttoaineiden:

- 1) määrät;
- 2) energiayksikköä kohti lasketut elinkaarenaikaiset kasvihuonekaasupäästöt sekä päästövähennykset, mahdolliset ennen jalostamoa toteutetut päästövähennykset eriteltynä;
- 3) kestävyyskriteereiden mukaisuus;
- 4) muut 8 §:n 2 momentissa mainitun direktiivin IV liitteen mukaiset tiedot, lukuun ottamatta ostopaikkaa ja alkuperää koskevia tietoja;
- 5) muut ilmoitettujen tietojen riittävyyden ja oikeellisuuden arvioinnin kannalta merkitykselliset seikat.

Jos kyseessä on 7 §:ssä tarkoitettu sopimus, osapuolten on ilmoitettava myös se, miltä osin päästövähennykset luetaan toisen osapuolen päästövähennyksiksi.

Energiavirasto tarkistaa toimitettujen tietojen riittävyyden ja oikeellisuuden, laatii tiedoista yhteenvedon ja toimittaa kansalliset tiedot Euroopan komissiolle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä ja tekemisestä.

10 §

Kirjanpitovelvollisuus

Polttoaineen toimittajan on pidettävä kirjaa, josta ilmenee 9 §:ssä ja sen nojalla säädetyt tiedot kulutukseen luovutetuista polttoaineista. Sähköön toimittajan on pidettävä kirjaa, josta ilmenee 9 §:n 1 momentin 1, 2, 4 ja 5 kohdassa säädetyt tiedot kulutukseen luovutetusta sähköstä 7 §:ssä tarkoitetun sopimuksen osalta.

Kirjanpitotiedot on säilytettävä seitsemän vuotta kunkin kalenterivuoden päättymisestä lukien.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kirjanpitoon sisällytettävistä tiedoista.

Eduskunnan vastaus EV 1/2018 vp

11 §

Tiedonsaantioikeus

Energiavirastolla on oikeus saada tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot polttoaineen ja sähkön toimittajalta.

Energiavirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada toisilta viranomaisilta ja muilta julkista hallintotehtävää hoitavilta tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömiä tietoja polttoaineen ja sähkön toimittajaa koskevista seikoista, joilla on olennaista merkitystä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen, kestävyyskriteerien noudattamisen ja kasvihuonekaasupäästöjen laskennan arvioinnin kannalta.

12 §

Tarkastusoikeus

Energiavirastolla on oikeus päästä tiloihin ja alueille, joita polttoaineen tai sähkön toimittaja hallitsee taikka joilla polttoaineita tai raaka-aineita tuotetaan tai valmistetaan, jos se on tässä laissa tarkoitettun valvonnan kannalta tarpeen, sekä tehdä siellä tarkastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin. Tarkastuksessa on noudatettava, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään. Tarkastuksessa voi olla läsnä myös muun viranomaisen edustajia.

Pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitettuihin tiloihin valvontatoimenpiteet voidaan ulottaa vain, jos on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 16 luvun 8 §:ssä tarkoitettu rikos, ja tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi.

Polttoaineen toimittajan ja muun tarkastuksen kohteena olevan tulee avustaa Energiavirastoa tarkastuksen suorittamisessa.

Energiavirastolla on tarkastusta suorittaessaan oikeus ottaa haltuunsa tämän lain valvonnan kannalta tarpeelliset asiakirjat tai niistä laadittu jäljennös, jos se on tarkastuksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta välttämätöntä. Aineisto tulee viipymättä palauttaa, kun tarkastus ei enää edellytä aineiston hallussapitoa.

13 §

Tietojen luovuttaminen

Energiavirastolla on salassapidosta annettujen säännösten estämättä oikeus luovuttaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa saatuja tietoja syyttäjälle ja poliisille rikoksen ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi.

Tietoja voidaan luovuttaa myös ympäristöministeriölle ilmastopoliittisten tavoitteiden valmistelua ja toimeenpanoa varten sekä toimitettavaksi edelleen toimivaltaiselle Euroopan unionin toimielimelle tai unionin muulle elimelle, jos Euroopan unionin lainsäädännössä tai muussa Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa liittyvässä velvoitteessa sitä edellytetään.

Eduskunnan vastaus EV 1/2018 vp

14 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Energiavirasto voi:

1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;

2) määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, täyttämään velvollisuutensa.

Energiavirasto voi tehostaa tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämisuhalla siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

15 §

Laiminlyöntimaksu

Jos polttoaineen toimittaja on laiminlyönyt 9 §:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisuutensa tai 10 §:ssä tarkoitetun kirjanpitovelvollisuutensa tai on antanut oleellisesti puutteellisen, erehdyttävän tai väärän tiedon, Energiavirasto voi määrätä polttoaineen toimittajan suorittamaan laiminlyöntimaksua vähintään 5 000 euroa ja enintään 50 000 euroa.

Laiminlyöntimaksun suuruutta määrättäessä on otettava huomioon menettelyn moitittavuus, toistuvuus ja muut näihin rinnastettavat seikat.

16 §

Seuraamusmaksu

Jos polttoaineen toimittaja ei ole 5 §:ssä säädetyn kasvihuonekaasujen vähentämisvelvoitteen mukaisesti vähentänyt kulutukseen luovutettujen polttoaineiden energiayksikköä kohti laskettuja, elinkaarenaikaisia kasvihuonekaasupäästöjä vähintään kuudella prosentilla 31 päivään joulukuuta 2020 mennessä, Energiaviraston on määrättävä polttoaineen toimittaja suorittamaan seuraamusmaksu. Seuraamusmaksu on määrättävä siltä osin kuin polttoaineen toimittajan kulutukseen luovuttamien polttoaineiden toteutuneet elinkaarenaikaiset kasvihuonekaasupäästöt hiili-dioksidiekvivalenttina ilmaistuna ovat suuremmat kuin vähentämisvelvoitteen edellyttämä määrä. Seuraamusmaksun suuruus on yksi euro yhtä päästön kilogrammaa kohti.

Seuraamusmaksu on määrättävä sen kalenterivuoden aikana, jona 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus vuodelta 2020 on annettu tai olisi pitänyt antaa. Jos maksu on jäänyt mainittuna aikana kokonaan tai osittain määräämättä sen johdosta, että polttoaineen toimittaja on kokonaan tai osaksi laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa tai antanut puutteellisen, erehdyttävän tai väärän ilmoituksen, Energiaviraston on määrättävä polttoaineen toimittajan maksettavaksi määräämättä jäänyt seuraamusmaksu kolmen vuoden kuluessa edellä tarkoitettua kalenterivuotta seuraavan kalenterivuoden alusta.

Seuraamusmaksua voidaan kohtuullistaa tai se voidaan jättää määräämättä, jos maksuvelvollinen osoittaa, että laiminlyönti on johtunut maksuvelvollisesta riippumattomista syistä tai ennalta arvaamattomista poikkeuksellisista oloista eikä maksuvelvollinen ole saavuttanut laiminlyönnin johdosta merkittävää taloudellista etua.

Eduskunnan vastaus EV 1/2018 vp

17 §

Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

Energiaviraston tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Energiaviraston tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Päätöstä, jossa määrätään 15 §:n mukainen laiminlyöntimaksu tai 16 §:n mukainen seuraamusmaksu, tai päätöstä, joka koskee uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen.

18 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Polttoaineen toimittajan on toimitettava 9 §:ssä tarkoitettut, vuotta 2017 koskevat tiedot kulu-
tukseen luovutetuista polttoaineista Energiavirastolle vuoden 2018 kesäkuun loppuun mennessä
siinä laajuudessa kuin se on mahdollista.

Laki

biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain (393/2013) 2 §:n 1 momentti seuraavasti:

2 §

Lain suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan biopolttoaineisiin ja bionesteisiin sen mukaan kuin biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetussa laissa (446/2007), nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1472/1994), päästökauppalaissa (311/2011), lentoliikenteen päästökaupasta annetussa laissa (34/2010) ja eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä annetussa laissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Eduskunnan vastaus EV 1/2018 vp

Helsingissä 20.2.2018

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri